

LEESVOER VOOR VERANDERING

CHANGE

Welke toekomst staat ons en onze kinderen te wachten. De laatste tijd vraagt iedereen het zich wel eens af. Het journaal en de kranten staan bol van onrustwekkende berichten over economische crisis en politici, die onmachtig lijken deze op te lossen. En gaat het niet over banken en de euro, die dreigen over kop te gaan, dan wel over uitzonderlijke weerfenomenen, milieurampen, verlies aan biodiversiteit en andere wereldproblemen, die te maken hebben met onze manier van leven.

Politici en tal van economen blijven de mantra herhalen dat economische groei de oplossing is om onze welvaart te handhaven. Maar is dit wel zo? Steeds meer stemmen, ja zelfs van economen, zeggen dat er nu grote veranderingen nodig zijn, wil onze beschaving overleven. Niet alleen onze economisch, maar ook ons ecologisch systeem en bijgevolg ook onze samenleving bevinden zich in een wankel toestand. Enige oplossing is dringend een begin maken aan de transformatie naar een andere economie en bijgevolg samenleving. Maar hoe?

De laatste tijd verschijnt er steeds meer verdienstelijke lectuur over dit onderwerp. Hier een aantal warm aanbevolen werken :

Einde aan de groei – aanpassen aan een nieuwe economische realiteit - Richard Heinberg.

Pas verschenen bij uitgeverij Jan Van Arkel is de eerste Nederlandse vertaling van dit boek van Richard Heinberg. Het is zijn nieuwste boek “einde aan de groei”. Daarin schetst Heinberg dat de crisis niet louter financieel is, maar ook gaat over schaarser wordende grondstoffen en olie. Dit heeft als gevolg dat alles, ook voedsel duurder wordt. Richard Heinberg heeft het over het keerpunt in de wereldeconomie, waar we voor staan en over de ecologische en economische grenzen, waar we op botsen. Richard Heinberg schreef al een hele stapel boeken over dit onderwerp, maar tot nu toe waren deze enkel in het engels verkrijgbaar.

De markt voorbij – voor een hedendaagse politieke ecologie - André Gorz

André Gorz is visionair grondlegger van de politieke ecologie. Hij zei al in 1983 : “We bevinden ons aan het begin van een mondiale economische crisis, die nog decennia zal duren. Het ergste moet nog komen

de financiële ineenstorting van grote banken, waarschijnlijk ook landen. Deze instortingen, alsook de middelen om hen te voorkomen zullen enkel maar de crisis van de maatschappij en de heersende waarden verergeren (...) zo kan het niet meer verder. We zullen grote beproevingen te verduren krijgen. Laten we daarom nadenken over radicale alternatieven.“ André Gorz was heel zijn leven lang een vurig pleitbezorger van

een economie met respect voor ecologische grenzen en voor een andere, minder materiële welvaart. Hij pleit eveneens voor een arbeidsherverdeling &- waardering, waarbij iedereen minder maar wel maatschappelijk relevant werk doet en een basisinkomen voor iedereen. De markt voorbij is een bloemlezing met artikelen en interviews over en met Gorz, uitgegeven door Oikos, met voorwoorden van Jan Blommaert en Dirk Holemans.

Grenzen aan de Groei – Tim Jackson

Er is al veel reclame gemaakt voor dit boek, maar we doen het hier nog eens, want het is inmiddels een standaardwerk geworden, en het is geschreven door een econoom. Jackson zegt in zijn boek ronduit dat ontkoppeling een mythe is. M.a.w. met alleen het efficiënter maken van onze productiewijzen, energie- en materiaalgebruik zullen we geen halt kunnen roepen aan de levensbedreigende klimaatopwarming. Volgens Jackson moeten we snel en drastisch (meer dan 90%) dematerialiseren, minder energie gebruiken en CO₂ uitstoten. Dit kan enkel lukken wanneer we evolueren naar een ander economisch systeem, waar niet economische groei volgens BNP voorop staat, maar echte maatschappelijke en sociale welvaart. We staan dus voor een noodzakelijk en dringende mentaliteitswijziging ten aanzien van consumeren en produceren. Een arbeidsherverdeling is ook één van zijn instrumenten om de transitie mogelijk te maken.

Van verontwaardiging naar verandering – Dirk Barrez

Dirk Barrez verwoordt het zelf zo : “Alle jongeren kunnen gerust zijn. Hun leven zal niet saai zijn. Straks schiet vrijwel niks meer over van de geruststellende wereld, die hun ouders en grootouders hebben gekend. Er overvalt ons een omwenteling van de geschiedenis, waarbij alle voorgaande verbleken. De ineensstorting van de mondiale beschaving loert om de hoek. Dit alles is niet bedoeld om u te doen verstarren van angst. Wel moeten we realistisch zijn en deze vele en grote gevaren onder ogen durven zien. Want weten hoe onze wereld er aan toe is, is een aansporing om onze kennis en verbeelding aan het werk te zetten en alternatieven uit te denken. Er is zelfs plaats voor optimisme, want dit is ook een kans om tot een menselijkere samenleving te evolueren. Leiderschap is nu belangrijker dan ooit, maar de politici laten het afweten : hun onmacht, onkunde en zelfs onwil is stuitend. Kortzichtige, zelfzuchtige elites, die verworven democratische en sociale en burgerrechten snel afbouwen onder dekmantel van de economische crisis met als gevolg een steeds wijder gapende kloof tussen arm en rijk, nu ook in het Westen. Het afgelopen jaar zagen we het verzet daartegen opkomen in de vorm van o.a. Occupy-beweging, het volk in het

Midden-Oosten, die het juk dictators omverwierpen, rellen in Londen en massaal protest in Spanje en Griekenland,...Vanuit dit verzet kan verandering naar een menselijker samenleving groeien.” In dit boek pleit Dirk Barrez voor het omzetten van de utopie naar de praktijk.

Plentitude, the new economics of true wealth – Juliet Schor.

In dit boek schetst Juliet Schor het ideaal van een echte welvaartseconomie : een economie, waar niet alles draait rond winst, economische groei en consumptie, maar om de echte rijkdom van een vervuld en gelukkig leven. We moeten minderen om echte rijkdom te vermeerderen. Dus niet meer, maar minder werken, minder spenderen en consumeren voor meer menselijke en ecologische winst. Dit hoeft geen opoffering te zijn.

Juliet Schor pleit voor een herovering van de tijd. We spenderen teveel van onze kostbare tijd aan marktactiviteiten. Schor pleit voor minder arbeidstijd in de markt, maar meer buiten de markt. Deze tijd kan besteed worden aan bv. opvoeding en sociale relaties. Daarnaast kan meer zelfvoorziening buiten de markt ervoor zorgen dat je minder geld nodig hebt : zelf voedsel verbouwen, kapotte spullen repareren, in energie voorzien, ruileconomieën. Schor neemt het ook op voor “echt materialisme”. Veel dingen kopen we voor de symbolische waarde, voor imago en prestige. Meer letten op kwaliteit in plaats van kwantiteit, recycleerbaarheid, verlenging van de levensduur en multifunctionaliteit is haar advies. Ten vierde meer investeren in elkaar en de gemeenschap. De “Commons”, gemeenschappelijke goederen en ruimte, herontdekken en “het delen” opwaarderen. Groei is volgens Schor ook niet de uitweg uit werkloosheid. Naast een arbeidsherverdeling en minder arbeidsuren per baan, is het nodig te investeren in sectoren, zoals gezondheidszorg, waar apparaten nooit het werk van mensen kunnen overnemen.

Tekst : Katty De Wilde